

כולו. דגם לאחר שהיו שני הכהנים ביום ו' א"ל לבוא לעזרה להקריב דעדיין עמלן בן ואחר ו' עבר הוזהר ומועז לא יוכל לקחן א"כ היו כוונה קבוע דוחה השבת ומועזא. דוח אילו כיון דעיקר הדבר נחגיגה ורואי לא היו זמנו קבוע אע"פ דע"י מקרה וסיבה היו הפסח שאינו יכול לדחותו עוד להקריב לאח"כ א"כ לא היו קבוע זמנו. דל"כ נוחא גם בלזון ואכל דליתו משלה קרבנות א"כ היו הפסח יום ו' דל"כ לא יוכל להניח חגיגתו וז"ל דוחה שבת ומועזא. וע"כ כיון דנעצמוהו לא זמנו קבוע לעולם אינו דוחה השבת ומועזא. ועוד דהא בפסחים (דף ע' ע"ב) וליטין מקרא דוחותם דלזין חגיגה דוחה שבת וע"י פסחים (דף ע"ו) ד"ה קמ"ל ע"כ. וע"י בבינה (דף כ'). וע"י בלח"מ ס"א מה' חגיגה ה' ו' ע"ש:

ומה שהקשה המל"מ. דאם נוחא דנעמא לו כדון נשיא. כרי קרבן ראוי העמא פטור כדלמדין ריש חגיגה (דף ד') דכתיב ובאחם שמה ובבאחם שמה כל פיסתו בביאה ישנו בבאחם וכל שאינו בביאה אינו בבאחם. גם זה אינו קשיא כמ"ס לעיל דזו דוקא א"כ עמא מכבר ואינו בביאה אינו בבאחם ולא חייב כלל ביום ראשון לא חייב בשני. אבל אם נעמא בחיי היום דמיד שחלף המזרח רמי חובבא עליו חו"ל לא שפך חיובו ממנו. א"כ אפי' אם נעמא א"כ חו"ל ביום כז' לאחר שהיו זמנו יכולין לשלוח קרבנותיו אם חייב שיקריבם בטעם שהיו כהנים עטורים. דכ"כ לא אמרינן מאן דלא חייב ביום ראשון כו' דהא חייב ביום ראשון קודם שנפק חובבא ממנו:

אולם נראה עיקר כמ"ס המל"מ ושמה יס לומר דלשולש ישראל לא נעמא לו. דאף דיש לדוד דין נשיא מ"מ משום המלוא דחל חובבא עליהם דהיינו מלוא ראוי וחגיגה ושמהאם הם היו מעמלים לו היו מהבטלים ממלוא חלו משום שכי לא נעמא. ומס' שלל הקריבו באותו יום הוא מדן אונן שכי בכל אונניו עליו. ואונן אינו משלח קרבנותיו. ואע"כ דגם אכל כל זמן אינו משלח קרבנותיו כדלמדין במופ"ק (דף ע"ו). גבי נשיא לא גזרו רק אגרות ולא אגרות עכ"ל. וכוונתו כמ"ס כיון דדוד מה אחר שחלף היום נעמא א"כ חובבא רמי' עליהם מלוא חגיגה ורואי דליתו נפק חובבא ממנו ע"כ אם היו נעמא לו כדון נשיא לא היו יסלין לפסח חגיגה ופולס רמי' ע"כ נדחה פוטמא נשיא מזה ואין מעמאן עליו. ובה דלמדין בפסחים (דף ע') דלמדין דמית נשיא דלח"ה הפסח בפוטמא דמלוא כל ישראל להפסח כז' ונדחה מחגיגה ורואי. הסם דמית נשיא ב"כ או ב"ד דקודם דמית חובבא דפסח ע"כ מסוייבם לפוטמא נשיא. ולא כיכי דמית חובבא דפסח מפיקרא. וכן הוא בזבחים (דף ק') ככ"ג אביי אמר כן קודם חלוס כן לאחר חלוס כו'. ומנא חומר דשני לי' בין קודם חלוס ובין לאחר חלוס דנשיא לה יעמא מלוא לא רכח מעמאן אורח בע"כ. ומעשה ביוסף הכהן שמת אשתו בערב הפסח ולא רלס לסמא ונמנו אחיו הכהנים ופיקמא אורח בע"כ. ופיקמא לחתמו מלחמוד לומר כרי שהלך לשחוט את פסחו כו' ושמת שמת לו מת יכול יעמא אחרת לא יעמא כו'. אלא לאו ש"מ כן קודם חלוס כן לאחר חלוס. אם מה לו מת אחר חלוס דמית חובבא דפסח אינו מעמא לקרוביו אע"כ דהיו חלוס נעמא לו. וכיכי דמת לו מת קודם חלוס דלא רמי' חובבא פסח עליו מחוייב לעמא לקרוביו ע"כ. ע"כ לא נעמא לו משום חגיגה וכיון כל ישראל רק אוננין. גם כהנין אוננין וכן אונן שפכד חילל. [ואע"כ דכרמ"ס כתב דנשיא שמת דמטמאין לו בכל דעמא כח מזה לכל מפני שהכל חייבין בכבודו ובמת מלוא אחרי' בזבחים כרי שהלך לשחוט פסחו כרי אחרת לא יעמא אכל מעמא הוא למת מזה ואבי' אחר חלוס א"כ אע"כ דחיונו דפסח רמי' עליו. דזהו הוה רק חומא דמת מזה. וכן חשמת לשון הרמב"ם שפסחא כח מזה. ועיקר חשום כבודו. ובכ"כ כיכי דמית חובבא דמלוא חגיגה ורואי נדחה שומאן מפני חובבא דמית עליהן:]

ומה שכתב המל"מ דלא גזרו על הנשיא אלא אגרות של דכריהם שיהא אסור בבשר ויין ושסוף פטור מכל המלוא. אבל אגרות של חורס לא גזרו בנשיא. ובה דלא הקריבו קרבנות אחרי שנקבר דוד. יש לומר דכבוד גדול עשו לו במותו ונשחכו עד הערב. אינו נראה לי דמפני כבודו של נשיא בכל קריבו. וכו' כשנשחח מלוא חובבא שחייב להחלל ועל הכל מוסל זה וסוי לכל

לא חייב בשני. ולרב פפא ס"ל לרבי יוחנן נעמא בראשון ונסתר בשני ב"כ כיון דלא חייב בראשון לא חייב בשני. מל"מ לי א"כ נעמא במועזא דרבנן כיון דכח של עכו"ם כמו ביומא (דף מ'). ודוק של עכו"ם אינו נעמא אלא מדרבנן. דרבנן גזרו שכיב כזבם לכל דבריהם. כדליתא בדרם (ל"ד). לו בנדי פ"ה דהיו מדרם למדין. וע"י בסוף (דף כ"ג) לקמן ד"ס סאונן דכרי במועזא דרבנן בשני ב"כ כערב שמש ע"כ. אע"כ דלא חייב בראשון לא אמרינן כיון דלא חייב בראשון לא חייב בשני כיון מדלוריתא הוא חייב ורמיא עליו חובבא להקריב בערב ולסביחא קרבנותיו. אע"כ מדרבנן לא חייב בראשון. מ"מ לא משקע חיוס דמיתא עליה וליך להביא בשני. דלא אחי רבא לאקלי עלי' נעמא דמיתא חובבא דלוריתא. [שזר רמיא אשר דכר חסדא כח"ס בסוף פסחים (דף מ') ד"ה א"כ מדרבנן מחגיגתו ו' א"כ השקא כששליחו בדרך רחוקה נמי מדרבנן מחגיגתו שאינו יכול לבוא ביום ראשון לתפוס וכן דלא חייב בראשון לא חייב בשני. ויש לומר דכח לבוא ולשחוט ביום הראשון מן המזרח דחומין דרבנן עכ"ל.] ובזבחים (דף ק') חייב רב מרי אמר לא קשיא. כן שמת לו ב"ד וקברו ב"ד כן שמת ב"ד וקברו ב"ד מה ב"ד וקברו ב"ד יום מיתא טעם ליל מדרוריתא יום קבורה מדרבנן אינו היסע ליל אלא מדרבנן ע"כ. ועוד דלגיטא של נשיא לא חייב רק מדרבנן משום כבודו של נשיא. א"כ ית' לומר השקא דוד מס' בשבת ועלמא חל ביום אחר שבת דנקבר ביום א' דפסחסקו בו עממין. ואע"כ דגם ביום א' היו אוננין. ואונן אינו משלח קרבנותיו. וא"כ לא חייב בראשון. ומאן דלא חייב בראשון לא חייב בשני. כיון דיום קבורה לא חייב רק מדרבנן ומדלוריתא מחייב חייב מלוא חובבא נשיא בערב דכ"כ חייב פסחא דראשון. לא אמרינן כז' מאן דלא חייב בראשון לא חייב בשני ע"כ הקריב למחרת ביום הראשון:

וראיתי לסמ"מ (פ"ג מה' אכל ה' יוד) שנתקשה הרב דבריו בירושלמי ס"ל. דקאמר רבי יוסי ב"ר זון שדוד מה נעמא וכו' כל ישראל אוננין והקריבו למחר. דאם כוונתו דנעמא לו משום כבוד הנשיא כמ"ס הרמב"ם נשיא במה הכל מפמאין לו אפי' כהנים עשוהו כחם מלוא לכל מפני שהכל חייבין בכבודו וכן בכל אונניו עליו. א"כ דפסח לי' דכיון ככל עמא חייב א"כ חייב הקריבו למחרתו ובה בעי חזרה עליהם ושפטי. וז"ל דלמחרתו לאו דוקא אלא כפוטמא ביום שביעי אחרי שהיו עליו ועל כל הכהנים שלמים ואכלו היום לערב. גם זה לא יתכן. דהא בסוף בפסחים (דף ס"ב) ד"ס פ"ל ופמא מלחין קרבנותיהן. הקבו כיכי מלי עמא לשלוח קרבנותם הא בעי סמיכה. וז"ל דמייירי בעופות דלא בעי סמיכה. והא ע"כ לא היו מן העופות. דליכא למימר דהיו דברים וגדוהם א"כ לא בעי בירושלמי לומר דהיו אוננין ע"כ לא הקריבו. דנדרים וגדוהם אין קריבין ביום. וע"כ היו שלמי חגיגה ושולח רמי'. וכי לא בלחין מן העופות עכ"ל. ובה המוס דהא חייב קריב ויזכור ל' זבחים ויעלו פולת ל' למחרת ביום הראשון הוא פסח דכ"ה (כס"ה) וזבחים קריב פולת ל' פריס אלק חלום כבשים אלק וזבחים חזכיים חזכיים לרוב ושפוח לאו זבחים יתבו. א"כ ליכא למימר דמייירי בעופות. גם אשחממי לי' דברי הסוף בגיטין (דף כ"ח) ד"ה ובה בעי סמיכה. הקבו ב"כ מהא דערל ועמא מלחין קרבנותיהן דלא בעי סמיכה וכתבו אע"כ דסמיכה לא מעבדא מ"מ להחליל אין לעשות בלא סמיכה דמייירי הא דערל ועמא שאין לו הקסב להמחין כמו בערב שמת אחיו מהמם מילס ועמא בזב ומלורע שאין רפואתו הלוי' בעמא. אי נמי כיון שכי עובר בכל שחור א"כ חייב מלחין ע"כ. א"כ ס"ל כיון דליכא הקסב להמחין דאפי' אחר חלוס שפטי ובעי כיון ביום כז' ג"כ אינו יכולין לסמוך. ע"כ היו יסלין מיד לשלוח קרבנותיהן כיון דלחין להם הקסב סמיכה לא מעבדא. ועוד בל"ה כיון דלמדין דנשיא ככל מעמאן עליו אפי' כהנים א"כ גם הכהנים היו עמאן מי יקריבם. וקרבנות יחיד דלחין זמנו קבוע אינו דוחה השבת וכפוטמא דלמדין במועזא (דף י"ז). [ואין לומר דהעם דקרבן יחיד דלחין זמנו קבוע דוחה שבת ועמא מלוא משום דכח להקריב א"כ חגיגה ושולח רמי' דלחין דוחה השבת ועמא מלוא שיש להן משלומין כל שבעה כמ"ס רמי' נוחא (דף כ') ד"ה חסדין כן גדול חגיגה אינו זמנו קבוע שהרי יש לה משלומין כל שבעה. א"כ הא אם נעמא

ביו"ע אחר השבת מותרין. ח"כ מוכח מגמ' דנשים במעי חמץ אפילו ביו"ע אחר שבת מותרות. משום דכיו מלחא דלא שכיחא דלא גזרו בה רבנן. (ועי' כמ"ס החוש' בד"ס מלחא דלא שכיחא וקשה דלמא חס לא שחטס היחא יולדת חיוס. וז"ל מלחמול גמרה לה וחאסר בלא גזר מוסק. ויש לומר מאחר דלא נולד ע"י כך לא חשיב גמר. או כמ"ס הרמב"ן שם דדוקא צביה שולדס. ביו"ע לאחר השבת שמתחמול גמרה לה ללא חס חיוס. ואלמלא גמר של חמול לא ילא חיוס. הלכך חסור שפ"י הכנה השבת בל לידתו ביו"ע. משא"כ צביה במעי חמול שפ"י שאלו זכיוו בל ביו"ע לא הביאה לידתו הכנה שבת. ע"כ לא אכפת לן דלמא נולדת חיוס). עוד חשיב הרמב"ן על רבינו אפרים. דהא לדידיה ע"כ הכרייחא דמלא בייס גמורות מותרות לאכול ביו"ע מיירי ביו"ע דעלמא ולא ביו"ע שאחר השבת דאסורות משום ספק דלמא היחא נולדת חיוס. ח"כ מאי פריך הש"ס ואם היחא נגזר משום הכך דמחילין ביומיהן. ולא ספקו נגזר משום יו"ע אחר שבת דמלא במעי חמץ דאסורות משום ספק דאורייתא ע"ס. גם הרא"ש ור"ן דחו דברי רבינו אפרים בגזירה רבא :

ולענין נראה לקיים דברי רבינו אפרים על מכוס. וליטב קושית החוש' שהקשו מאי משי מלחא דלא שכיחא לא גזרו רבנן. דאחרי קשה דלמא חס לא שחטס היחא יולדת חיוס. ח"כ מתחמול גמרה לה וחאסר בלא גזר מוסק. ומקדים לזה הש"ך ביו"ד (סי' ק"י דיניו ס"ס אורח"כ) כתב ספק דרבנן ביש לו חזקה איסור חלוקין לחומרת משום דחלוקין בחד חזקה. ולכאורה יש להוכיח ממנחתם (דף ס"ח) דספק דרבנן אפילו במקום חזקה איסור חלוקין לקולא. דאמרינן רב פפא ורב הונא ברי' רב יוחנן שאלו חזקת חלוקתא דאורייתא עבי שיבסר. דקסברי חדש בחוק לארץ דרבנן ולספיקא לא חייב. וכל כחא אחזקא איסורא דעד יום כקף כל התבואה בחזקה איסורין קיימא. אלא דהשתא איכא ספיקא דלמא חיוס חמשה עשר או ששה עשר. ולא הוה מאיסור חדש עדיין. ואפ"ס לא חשו ר"פ ורב הונא לספיקא כיון דחדש בחוק לארץ דרבנן ואכלו חדש בחלוקתא דאורייתא. וע"כ דספק דרבנן אפי' בחזקה איסור לקולא מפני דכיו ספק דרבנן :

אך אפשר לומר דדוקא בספק המעשה או ספק המציאות. אמרינן אורין אחזקא דאורייתא קמא. ולא היתה המעשה להחזיר. אבל הכא ליכא למימר משום דהתבואה קאי בחזקה איסור. נימא דהשתא חמיסר ולא שיבסר. וליכא לספוק דלמא השתא שיבסר ולמחר שיבסר. דחין ענין החזקה דקאי בחזקה איסור להאי ספק. וכה"ג כתב הסב"ב (סי' כ"ט) להשיב על הפ"ח שהביא ראי' נגד החוש' דס"ל דכל ספק שקול אמרי' אורין אחזקא כשרות אפילו דכיו ספק רעותא מחיים מהא דקיי"ל ביו"ד (סי' כ"א) ל"א) הלעיטס חלית עריפס משום דמנקב בני מעיה. ואם הדבר ספק אם טוקב או לא כיו ספק מריפס. אע"כ דכיו ספק שקול לא אמרינן דמוקמינן חזקה. וכזה הסב"ב דחין מש"ס ראי' כלל דאלו חיו ספק אם הלעיטס חלית או לא שפיר איכא לאוקמי אחזקא. אבל הלעיטס ודאי אלא דכיו ספק אם דבר זה מנקב או לא חין סביר לומר הואיל בהמה בחזקה כשרות עומדת דבר זה אינו טוקב ואין החזקה ענין להספק ודומה לספיקא דדינא דחין אומרים הואיל בהמה בחזקה כשרות עומדת הלכך כפלוגי. וה"ל דומה לו חס דבר מוכרח ע"ס :

אמנם יש להביא ראי' מהאי דפריך (דף ג') אחד ביאס שגולדס בשבת ואחר ביאס שגולדס ביו"ע אין מעטליק אורח כו' וספיקא חסור. בשלמא לרבה דאמר משום הכנה כיו ספיקא דאורייתא וכל ספיקא גזרס דאמר דרבנן וכל לרב יוסף ורבי יחזק דאמרי משום גזרס ספיקא דרבנן וכל ספק דרבנן לקולא. דהא החוש' בנכורות (דף כ') כתבו הא דלא חייס רבי יהושע למיעוט וס"ל דהלכ פוטר מכבוס אע"כ דאיכא חזקה כהדא דאורין חזקה בהמה בחזקה שלא ילדס מתחילת וסכתא הוא דילדס משום דאיכא חזקה אחרת כגדס דהעמד הולד בחזקה חולין שאינו קדוש בבכורה שהוא חולין במעי אמו. ח"כ חיו חזקה שלא ילדס מתחילת וסכתא הוא דילדס ע"ס. וכה"ג כתבו החוש' בב"ק (ד' מ"א) ד"ס מידע ידיע דשוחטות אית לי. שיש לנו להעמיד הפירס בחזקה מעוברת וסכתא

לכל ישראל כמות לו מה שמחוייב להסתכל. ונסה אי כמות מלוא דאפי' חזקין וככנים וכסן גדול מעמלן לו. ח"כ אפי' אריטס של חורס לשלח קרבנות וכסן הדיוס שאסור לעבוד נוסב במשיא שמה : **גם** מש"כ הסג"מ דהא דקאמרו בירושלמי שחיו לאננין כל חיוס משום שחיו מחדים באכלו של דוד. ע"כ חיו אסורין לאכול קדשים משום מדרס כדאמרינן ביומא (דף י"ד). חיו נראה דנמשך אחר פרש"י דפי' נכי דאנימות לא חיל אסורדי לא מסרד ובקדשים דכשיק למשחא שיכא נאכל כדרך שכתבנים אורלק. ובחז"ל בקבו ע"ז דא"כ מי שפכס נמי ופי"פ' אחר ע"ס : **גם** מש"כ דאנימות של חורס שלא לאכול קדשים נראה לי דאין חילוק בין שבת ליו"ט למס בימי החול לפי שלא ראיתי לרבינו (בה' זעפער שני ופ"כ מה' ביאס מקדש) שחילק בוס עכ"ל. ואנכי הרואה שהדבר מפורסם כן ברש"י בזבחים (דף ק' ע"ב) ד"ס רבס בר רב הונא אמר. כתב רש"י שם דאלו מה לו חס ב"ג וקבדו חורס עכ"ס לאחר שקיעה ד"ד חסור לאכול בפסח. ואע"כ דהלס עליו שמחם הרגל ואינו נוסב אכילתו ברגל חיו מילי אכילות דרבנן חיו וכחיו ושמהם בתנך. אבל אריטס לאכול בקדשים חלס עליו עכ"ל. וכן מוכח שם בסוגיא דקאמר רב חסי ל"ק כאל שמה לו מס באריכעס עשר וקבדו ב"ד כאל במס ב"ג וקבדו ב"ד יוס קבורס לא חפיוס לילא מדרבנן. ח"כ סיכי דקבדו ב"ד חוכל פסח דאריטס לילס מדרבנן ולא בקדשים משום אריטס לילס דרבנן. דגבי קדשים העמידו דבריכס ולא בפסח. וכן הא דקאמר רב מרי כאל שמה ב"ד וקבדו ב"ד יוס מיסס חופס לילס מדאורייתא. ע"כ לא אכיל פסח וכלן שמה ב"ד וקבדו ב"ד יוס קבורס דרבנן חיו חופס לילא אלא מדרבנן א"כ לרב חסי חסור בקדשים לאכול ביל פסח אלא דכיו רגל. והא דאכיל פסח משום דלא העמידו דבריכס. אבל משום רגל חיו חסור. וכן לרב מרי דאיו חוכל פסח בלילס ביוס מיסס דחופס לילס מדאורייתא ע"ס :

אך לפמ"ס לייבס בירושלמי דכיו ישראל אוננין ע"כ לא הקריבו בלוחו יוס וסקריבו למחר. דלא פליג עס ש"ס דילן דדוד מה שבת. דמיירי דעלמס ח' ביוס ח' אחר השבת. וכיון דכיו יוס קבורס ולא יוס מיסס לא חיו אריטס רק דרבנן לא אמריק מאל דלא חיו בראשון לא חיו בשני. קשה אמאי לא נעשאו לרוד דכיו נשיא שכל מעמלן לו. וסכת מה שיה קודס דרמי' חובב דחגיגס וראי' כמו דקאמר בזבחים (דף ק'). כאל קידס חלות דלא רמיא חובב דפסח לא דחין סומאס קריבוס. יש לומר משום דסומאס דחויס בליבור ואל חיו מיפבד קרבן חמיר נקרבנות סחג בעלמס שזמנו קבוע בסומאס ע"כ לא נעמא סכסניס כדי שיעשו קרבנות ליבור שקבוע זמנו בסהרס. וא"כ און ישראל שנעמא לו חיו יכולין לשלות אח"כ קרבנותיון אפי' דעבי סמיכס כיון דחין תקנא לסמחין סמיכס לא מעכבא. ויקריבו סכסניס וס"ל רבי יוס בר בון זוקי דרוס בזבחים (דף כ"ב) סמא נמי משלס קרבנותיו. [אך במדרס חת פ') חיתא דדוד חת בעלמס שאל להיות שבת וסלקא סנהדרין מחמס אפי' לשלמס ע"ס. ואפשר כי בלו עדים מן המנהג ולמעלה שטהנין אומס חיוס קודס ולמחר קודס כמבאר בר"ה דף למ"ד :

סימן ב

הבעיה ריש ביאס כתב ומלחתי לרבינו אפרים ז"ל. כי דשחט חרעולת ביו"ע אחר השבת ומלחא בה בייס גמורות חסורות. דאיכא למימר דלמא מתחמול גמרי ואין שבת מכינה ליו"ט. וכסס שאסור ספק יו"ע ספק חול כך ספק בשבת גמרו ספק בו ביוס גמרו חסורות. ולא נחטונו דברים הללו אלא כי בייס במעי חרעולת כחמת מאבדריס סס. ואינוס נאסרות אפי' ביו"ע אחר השבת. והרמב"ן השיג על ר"א דגמ' פריך ומי גזרינן וסחגי' סהונו חס חרעולת ומלחא בה בייס גמורות מותרות לאכול ביו"ע ואם חיתא לגזר משום הכך דמחילין ביומיהן. ח"ל בייס גמורות במעי חמץ מילחא דלא שכיחא חיו ומילחא דלא שכיחא לא גזרו בה רבנן. וסכתו חוס' ורש"י מאי פריך לגזר משום הכך דמחילין ביומיהן. דהא הכך דמחילין ביומיהן חין חסורות אלא משום גזרס דיו"ע אחר השבת ח"כ חיו לי' גזרס לגזרס. וכתבו משום דברייתא דחיו במלא בייס גמורות מותרות לאכול ביו"ע משמע אפילו